УДК 334.021

РОЗВИТОК СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Ю. Чернов, аспірант
Н. Глевацька, канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Актуальність теми для Кіровоградської області зумовлена потребою адаптації регіону до сучасних економічних умов через розвиток цифрових технологій. Регіон, що характеризується розвинутим агропромисловим комплексом і значними природними ресурсами, має потенціал для впровадження інновацій у сфері цифрової економіки, що дозволить збільшити конкурентоспроможність і економічну стійкість. Смарт-спеціалізація, як стратегічний підхід, дозволяє націлити ресурси на найбільш перспективні та ефективні для регіону галузі, зокрема через використання цифрових технологій для покращення управління, виробництва та комунікацій.

Смарт-спеціалізація визначається як інноваційний підхід до визначення пріоритетних напрямів розвитку на основі використання конкурентних переваг, наявних ресурсів і технологічного потенціалу регіону. Вона передбачає максимальне використання цифрових технологій для трансформації економіки та підвищення її стійкості в умовах глобалізаційних процесів і сучасних викликів. Для Кіровоградської області це означає адаптацію місцевих підприємств до цифрових платформ, розвиток інноваційних технологій у сільському господарстві, енергетиці та інших важливих секторах.

Мета дослідження полягає в оцінці впливу інновацій, зокрема через стратегію смарт-спеціалізації, на стійкість цифрової економіки Кіровоградської області. Вивчення цього питання дозволяє виявити ключові напрямки, які можуть стати основою для створення інноваційної та стійкої економіки, що відповідає вимогам часу та глобальних економічних трендів.

В Україні концепція смарт-спеціалізації набирає популярності завдяки своїй здатності ефективно використовувати локальні ресурси для досягнення сталого розвитку. Відомі дослідження зосереджені на визначенні пріоритетних напрямків для розвитку регіонів, зокрема через інноваційні технології. Дослідження також показують важливість розвитку IT-інфраструктури та посилення взаємодії між підприємствами і науковими установами для стимулювання інновацій.

Окрім того, в Україні активно обговорюється застосування смарт-спеціалізації в рамках національної стратегії розвитку інновацій, що включає підтримку інноваційного підприємництва, розвиток стартапів і впровадження новітніх технологій у виробництво. Багато досліджень підкреслюють, що Україна має значний потенціал для розвитку цифрової економіки, і смарт-спеціалізація є одним з важливих інструментів цього процесу.

У країнах Європейського Союзу смарт-спеціалізація використовується як інструмент для сприяння інноваційному розвитку регіонів. Європейська Комісія через JRC – Joint Research Centre пропонує методології, що допомагають країнам визначити найбільш перспективні для розвитку галузі та створити умови для їх цифрової трансформації [3].

Приміром, в Іспанії та Польщі успішно реалізовано стратегії смарт-спеціалізації, що передбачають зосередження ресурсів на IT-секторах, розумних містах і відновлюваних джерелах енергії [3].

Одним з прикладів є досвід Ірландії, де смарт-спеціалізація активно застосовується для розвитку IT-індустрії та інтеграції цифрових технологій у сільське господарство [3]: Ірландія використовує свої сильні сторони в IT для розвитку агропродовольчого сектору, що є аналогічним потенціалу Кіровоградської області, де аграрний сектор може виграти від

цифровізації [3;2].

У сучасних умовах Кіровоградська область стоїть перед необхідністю розвивати свою економіку, враховуючи швидкі зміни в глобальному економічному середовищі та нові виклики, які приніс збройний конфлікт. У цьому контексті смарт-спеціалізація стає важливим інструментом, що дозволяє регіону сконцентрувати свої ресурси на найбільш перспективних і стратегічно важливих напрямках розвитку. Основними напрямами смарт-спеціалізації Кіровоградської області відповідно до Стратегії розвитку регіону на 2021-2027 роки визначені зокрема такі ключові інноваційні сектори та перспективи для залучення інвестицій [2]:

- агропромисловий комплекс. Сільське господарство залишається одним із головних секторів економіки, і його модернізація через смарт-спеціалізацію допоможе забезпечити високі показники ефективності та зниження витрат. Впровадження інновацій у аграрні технології дозволяє не лише підвищити врожайність, а й зменшити негативний вплив на навколишнє середовище;
- енергетика. Особлива увага надається розвитку відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні і вітрові електростанції, що сприяє енергетичній незалежності області та знижує залежність від традиційних джерел енергії;
- інформаційні технології. Цифровізація економіки та розвиток ІТ-сектору в Кіровоградській області є важливим стратегічним напрямом. Це включає розвиток цифрових платформ для бізнесу, підтримку стартапів та створення умов для розвитку інноваційних проектів.

Для забезпечення стійкості цифрової економіки через смарт-спеціалізацію необхідно впроваджувати інноваційні підходи, що включають:

- цифровізацію ключових секторів, зокрема аграрного і енергетичного, що дозволить зменшити витрати, підвищити продуктивність та знизити негативний вплив на навколишнє середовище;
- розвиток інфраструктури для підтримки ІТ-стартапів та малих інноваційних підприємств, що буде сприяти розвитку цифрових технологій та забезпеченню високої конкурентоспроможності Кіровоградської області на національному та міжнародному рівнях;
- інтеграція екологічних та цифрових рішень через розробку «зелених» технологій, що дозволяють поєднувати економічну вигоду та екологічну відповідальність, а також стимулювати зростання нових бізнес-моделей, орієнтованих на сталий розвиток.

В умовах глобалізації та інтеграції України до світової економіки Кіровоградська область має можливість стати важливим центром цифрової економіки завдяки активній співпраці з міжнародними партнерами та використанню сучасних інноваційних рішень. У підсумку, смарт-спеціалізація Кіровоградської області має великі перспективи для розвитку цифрової економіки, і реалізація стратегічних напрямів допоможе регіону стати конкурентоспроможним на глобальному ринку інноваційних технологій.

Список літератури

1. Машталер О., Баліцька В. Смарт-спеціалізація –європейська стратегія інноваційної конкурентоспроможності: досвід України. provided by Electronic archive of Ternopil National Ivan Puluj Technical University. URL:https://core.ac.uk/reader/421068580. (дата звернення 05.04.2025).

2. Стратегія розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки URL:chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://economika.kr-admin.gov.ua/files/str1-lish-270320.pdf. (дата звернення 05.04.2025).

3. Guide on Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation. URL: https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/s3-guide. (дата звернення 05.04.2025).